लिं० चं०
२९

हा० प्र०
८४

रंगन्तूतिमातुर्ग्रासाणांभवेदाणां नातं तं तामुपैति खद्वेति निर्वाहपरे चरक्रेचयो
र्मिमालाकुलितां चलाम्रात्। ग्रार्त्तनादमधिकं प्रकुर्वतां हस्तपादगल
रंध्रपीडनात्। यच्छिनत्ति नखैरनेणामहंसप्रदो हति पुनर्जनाग्रा
स्यानमालोकदर्पणामर्पयति वंधुरेऽग्राहो मुकुरं गन्तुं तु भवती वंधु
रागृहीत्वावलोकाच प्रकाशम्। भगवन् तिमिराकुलाकर्त्वहंदर्प
णेमहाकिंदं नपेक्षामितादर्पणेनापकर्त्तुं महाराज्ञो राजा। मो व्याधि।
सिंधोभवदधिष्ठानेकुहिन्यास्तिमिराकुलता व्याधिः कथमनिवर्त्त्य
शाला कास्थिरहस्ते नास्यालोचनद्वयं नारकामध्येन दीयते वद्दुघोर

भगवन् तिमिराकुलाद्वीक्ष्यहंदर्पणोमुखाकृतिं नपश्यामि तद्दर्पणं गन्तुं महाराज। ८४ =

८४

सत्यं प्रातरानकस्तुतः १=

२

कः धूमेणेनेव दन्तव्यः सद्य स्नेष्म विनाशकृत वंधुरा सच्चं प्रदुरां तत्र
सुदेनेपत्ये कलकल राजा आकाशे कर्णं दत्वा आकर्ण्य। प्रकाशम्। अ
ये प्रतीहार अनुसर कोमे दर्शनार्थी द्वारि तं प्रवेशय प्रविश्य प्रतीहारः जं आ
णावेदि महाराओति निक्कम्य समग्गवलोकय च पुनः प्रविष्टः प्रकाशम्
देओ रत्त कल्लोल णाम ना विदो एक्केन ग्रवजन्त्रेण शोणिदत्त शारीरेण।
अवलग्ग हिदो समागदो वह्दि राजा प्रवेशय प्रतीहारः तथा कृत्वा।
दे ओ एसो रत्त कल्लोलओ। ततः प्रविशति रक्तलिप्तांगेन चोरेणांच
लेगहीतो रक्तकल्लोलः परिक्रम्य संस्कृतमाश्रित्य पठति मयि तु

यदाज्ञापयति
महाराजः २=

देव रक्तकल्लोल नामा नापितः एकेनन गररक्तनेत्र शोणिताक्त शरीरेणांचलेनगृहीतः समागतो वर्त्तते ४=
देव एष रक्तकल्लोलः २=

लिं०वं०
२९

पृथिवीन्यस्यायेत्तस्यानंजपः सहस्रंवा एकोत्तरस्त्रख्या लिंगानिकुर्यात् द्वाविंशतिदिनमारभ्यएकैकशः सेनलिंगानिकुर्यात् यावल्लिंगंभवतितावत्सस्रहस्त्रैकादशिन्यो भिषेकंकुर्यात् पालाशपुष्पदधिमधुघृताक्तमन्नंनैवेद्यं योरुद्रोअग्नौयोअप्सुओषधिषुयोरुद्रोविश्वाभुवनाविवेश तस्मैरुद्रायनमो अस्तु इतिनुचरितरुद्रमंत्रसहस्रंजपेत् इतिकामनाभेदेनपूजाप्रकारः अथकामनाभेदेनसंख्यामात्रभेदः एकंपापहरं द्विलिंगंश्रीकरं लिंगत्रयंसर्वकामदं विद्याकामेसहस्रं स्त्रीकामेपंचशतं पुत्रकामेसहस्रार्द्धंपंचपद्मं कन्याकामेदशसहस्रं भूकामेषसहस्रं रूपकामेषट्सहस्रं तीर्थयात्राकामेपंचसहस्रं सुहृत्कामेसहस्रं वस्त्रकामेषट्शतं राज्यकामेलक्षं मारणेसप्तसहस्रं उच्चाटनेसार्द्धसहस्रं स्तंभनेसहस्रं कारागृहमोचनेअयुतं निगडमोचनेसार्द्धसहस्रंपंचसहस्रंवा चौरभेदेद्विशते डाकिन्यादिभयेपंचशतंसहस्रंवा राजभयेअयुतं दारिद्र्यमोचनेपंचसहस्रं सर्वकामेअयुतं वंध्यायाःपुत्रकामेअयुतत्रयं कन्यायाःपतिकामेअयुतं मोक्षकामेलक्षं इतिसंख्यामात्रभेदः अथकामनाभेदेनलिंगभेदः सौवर्णंसौभाग्यकरं राजतंयशस्करं ताम्रमयंपुष्टिकरं पैत्तलतुष्टिकरं कांस्यमयंकीर्त्तिकरं लौहमयंमारणकरं सीसमयंआयुःकरं पाषाणमयंपुण्यकरं काश्मीरंश्रीकरं मारकतंशांतिकरं स्फाटिकंवशस्वामित्वकरं इन्द्रनीलमयंपापहरणकरं कर्पूरमयंशांतिकरं भस्ममयंश्रेयस्करं पारदंसर्वसिद्धिकरं चंदनमयंत्वस्नाशो

नमैरुद्रा

कर्म
२९

लक्षणसंयुतं पूजयस्वाभिपत्तिनसार्द्धसंवत्सरावधि सनत्कुमारसंहितायां यथा नदीषु सर्वासु गंगा
श्रेष्ठा सरिद्वरा तथा सर्वेषु लिंगेषु पार्थिवं श्रेष्ठमुच्यते यथा सर्वेषु मंत्रेषु प्रणवो हि महान्स्मृतः त
था सर्वेषु लिंगेषु पार्थिवाराधनं परं धनधान्यविवर्जनं अष्टिदं तुष्टिदं श्रीदं कार्यसाधकं सत्त
मैः यः कृत्वा पार्थिवं लिंगं पूजयेच्छुभवेदिकं अनेनैव स्वदेहेन रुद्रसंततिपत्ते ध्रुवं मरणमयेलिं
गमभ्यर्च्य परान्लक्ष्मीः प्रयत्नतः जाता सौभाग्यसंपन्ना महादेवप्रसादतः लैंगे जाबालोपनि
षत्काध्वीमत्सहस्रानस्य सिद्धये प्रधानसाधनान्याह द्विजानामादरेण तु अविमुक्तं स्मशानं च मम
नाम परमं शुभं स्नानरुद्रियजाप्यं च तथा सन्यासमुत्तमं भस्मनोद्धूलनं चैव त्रिपुंड्रस्य च धा
रणं रुद्राक्षधारणं साक्षात्पार्थिवपूजनं भस्मसंपादनं ध्यानं मम मे वपरमस्य च एतानि सा
धनान्याहुः प्रधानानि मनीषिणः यथालब्धोपचारैश्च षोडशैः प्रयत्नतः पूजयेत्पार्थिवं लिंगं वे
दोक्तविधिना द्विजः अथ कामनाभेदेन पूजाप्रकारः कथ्यते रुद्रयामले ऋणमोचनकामे
श्रेकत्रात्तदिनपर्यंतं प्रत्यहमेकं लिंगं पूजनीयं घनं मे वेद्यं अनृणा अस्मिन्ननृणाः परस्मिं
स्तृतीये लोके अनृणाः स्याम ये देवयाना उत पित्र्याणाः सर्वान्पथो अनृणा आक्षियेमेति क्रि
च अथोत्तरत्वानं जपेत् पुत्रकामस्तु त्रिंशद्दिनपर्यंतं प्रत्यहं लिंगद्वयं कुर्यात् पंचामृतेनाभि
षेकः मल्लिकापुष्पं गुडोदनं नैवेद्यं कांडात्कांडात्प्ररोहंती परुषः परुषस्परि एवा नो दूर्वे प्र

नत्र सहस्रेण स्नाने नवेजिह्वानमस्याधि कं जप्त्वा यायाद्यानेन प्रजननोऽपि सहस्रेण विरोहसि तन्या सं देवी ष्टके
विधेम हविषा वयमिति मंत्रेण शोत्तरस्नानं प्रति दूर्वा मंत्राष्टस्यादूर्वा समर्पयेत् कन्याकामस्तु त्रिरा
त्रदिनपर्यंतं लिंगत्रयं कुर्यात् करवीरपुष्पं शार्करान्नैवेद्यं यावीरवी कन्याचिताशु सरस्वती वीर
पत्नी धियंधात् ग्नाभिरच्छिद्रं शरणं सजोषा दुराधर्षं गृणते शर्म यंसत् इति मंत्रम
ष्टोत्तरशतं जपेत् द्रव्यकामस्तु चतुःस्नानदिनपर्यंतं चतुर्लिंगानि कुर्यात् पालाशपुष्पं क
दलीनैवेद्यं श्रीसूक्तं शतपदं वा बारपठेत् विवाहकामस्तु पंचस्नानदिनपर्यंतं प्रत्यहं पंच
लिंगानि कुर्यात् चंपकपुष्पं पायसनैवेद्यं गौरीर्मिमाय सलिलानि तक्षत्येकपदी द्विपदी सा
चतुष्पदी अष्टापदी नवपदी बभूवुषी सहस्राक्षरा परमे व्योमन् इति मंत्रप्रत्यहमष्टोत्तरश
तं जपेत् कलहनिवृत्तिकामः त्रिस्नानदिनपर्यंतं षट्लिंगानि कुर्यात् बकुलपुष्पं मधु नैवेद्यं
मं चाभिन्ना हविषेति सूक्तं दशधा प्रत्यहं पठेत् तीर्थयात्राकामः पंचस्नानदिनपर्यंतं प्रत्य
हं सप्तलिंगानि कुर्यात् शतपत्रपुष्पं दध्योदननैवेद्यं प्रत्यहं रुद्रैकादशिनीं जपेत् रुद्रैकाद
शिनीजपप्रकारस्तु मत्कृते रुद्रकल्पद्रुमे ज्ञेयः विद्याकामस्त्रिस्नानदिनपर्यंतमष्टौ लिंगानि
प्रत्यहं कुर्यात् बि[illegible]पत्रपुष्पं चणकपिष्टलड्डुकनैवेद्यं ॐ छंदसामृषभो विश्वरूपः छं
दोभ्योध्यमृतात्संबभूव समेंद्रो मेधयास्पृणोतु अमृतस्य देव धारणो भूयासं शरीरं मे विच
र्षणं जिह्वा मे मधुमत्तमा कर्णाभ्यां भूरिविश्रुतं ब्रह्मणः कोशोसि मेधयापिहितः श्रुतं मे गो

पाय आवर्त्तीवितन्वानाकुर्वाणाचीरमात्मनः वासांसिममगावश्चअन्नपानेचसर्वदा ततोमेश्रि
यमावह लोमशांपशुभिःसहस्वाहा आमायंतुब्रह्मचारिणःस्वाहा ऽामायंतुब्रह्मचारिणःस्वा
हा यशोजनेऽसानिस्वाहा प्रमायंतुब्रह्मचारिणःस्वाहा ऽामायंतुब्रह्मचारिणःस्वाहा यशोजने
ऽसानिस्वाहा श्रेयान्वस्यसोऽसानिस्वाहा समांभगप्रविशस्वाहा तस्मिन्सहस्रशाखेनिभागा
हंत्वयिमृजेस्वाहा यथापःप्रवतायंति यथामासाअहर्जरं एवंमांब्रह्मचारिणः धातरायंत
सर्वतःस्वाहा इतिवेदोक्तप्रमाभाहि प्रमापद्यस्वेत्यनुवाकमस्यरुद्राध्यायंपठेत् अपमृत्युहर
णकामः एकत्रिंशद्दिनपर्यंतंत्रिंशल्लिंगानिकुर्यात् धत्तूरपुष्पंदध्योदननैवेद्यं त्र्यंबकंयजा
महेसुगंधिंपुष्टिवर्धनम् उर्वारुकमिवबंधनान्मृत्योर्मुक्षीयमामृतादितिमंत्रमष्टोत्तर
शतंजपेत् पुत्रगतसंतानकामः वर्षमेकंदशलिंगानिकुर्यात् कांचनपुष्पंपायसंपूपनै
वेद्यं [illegible] एकोदैत्यानीजपः दारिद्र्यनिवृत्तिकामः षण्मासपर्यंतंप्रत्यहंएकादशलिंगानिकु
र्यात् रक्तार्कद्रोणपुष्पंवाकुशान्नंनैवेद्यं गोघृतान्नं नमोहिरण्यबाहवेसेनान्येदिशांच
पतयेनमोनमइत्यनुवाकंअष्टोत्तरशतंप्रत्यहंजपेत् कामरूपतित्वस्यमोक्षकामः एकविं
शतिदिनपर्यंतं एकोत्तरवृद्ध्याएकादशादिदिनंततः [illegible] मारभ्यएकैकन्यूनंसेनमेवंएकविं
शतिदिनपर्यंतंसोमारुद्राधारयेथामितिसूक्तस्यएकादशावाजपः [illegible] स्थाना

वः आध्यात्मिकं चाधिदैवं दुःखं चैवाधिभौतिकं देवादीनां विदित्वैवं मोक्षार्थी शिवमर्चयेत् न
बाल्यैर्गो बहुनोक्तेन किं विप्र महादेवस्य पूजनात् निकृष्टोपि विमुच्येत स्वल्पसंसारमहोदधेः सौर
पुराणे येनराः सकृदप्यत्र पूजयंति त्रिलोचनम् ते धन्यास्ते महात्मानस्ते कृतार्थाश्च पण्डिताः
सफलं तेजयते यस्तु भगवन्तमुमापतिं अश्वमेधादधिकं फलं भवति नारद अप्येकदिव
सं भक्त्याय: पूजयति शंकरं सोपि याति शिवस्थानं किं पुनर्बहुशोर्चनात् जीवितं चंचलं
ज्ञात्वा पद्मपत्रस्थोदकं मृतेषु स्नानानंतरकालं तेषु कुर्याच्छिवार्चनं भवव्यालमुखस्थान
भीरूणां देहिनां मुने तस्माद्धि मोचकं तेषां शिवलिंगस्य पूजनं शिवपुराणे यावन्नाभ्ये
ति यावन्नाभ्येति वै जरा यावन्नेन्द्रियवैकल्यं तावच्छिवमथार्चयेत् ये यजंति न देवेशं विष
यासक्तमानसाः शोचंति ते मृताश्चैव पंकमग्ना गजा इव कालः सन्निहितोपायः सपदः प
दमापदां समागमाः समगमाः ज्ञात्वा शिवमथार्चयेत् भक्त्या शिवं भजेद्यस्तु महापातकक
वानपि सोपि याति परं स्थानं त्रिसप्तपुरुषान्वितः किं बहुना वैदिकेष्वथ तेषु वा शास्त्रेषु शि
वाराधनवत्संगो नास्ति सर्वदेशोद्भवेन मन्त्ररराव तस्माद्देवनां तरपरित्यज्य उमासहायः
सदाशिव एव पूज्य इति सिद्धं तत्र शिवपूजनं लिंगे कार्यं अन्यत्र ति मायामिति विचार्य

मरणं

लिं०चं०
२२

ते विद्येश्वरसंहितायां वेरमात्रेण सर्वत्र पूज्यन्ते देवतागणाः लिंगे चैव हि सर्वत्र कथं संपूज्यते शिव
इति शौनकादिभिः पृष्टे सूत उवाच शिव एको हि विधुः प्रोक्तो निष्कलः सकलस्तथा निष्कलत्वान्
निराकारं लिंगं तस्य समागतं सकलत्वात्तथा वेराकारं तस्य संगतं शिवस्य ब्रह्मरूपत्वं नि
ष्कलत्वाच्च निष्कले लिंगं तस्यैव पूजायां सर्ववेदेषु संमतं सकलाकलरूपत्वाज्जीवब्रह्मा
भिधः शिवः तस्माल्लिंगे च वेरे च शिवः संपूज्यते जनैः अब्रह्मत्वात्तदन्येषां निष्कलत्वं न हि
क्वचित् तस्मात्ते निष्कले लिंगे नाराध्यंते सुरेश्वराः अब्रह्मत्वाच्च जीवत्वात्तथान्ये देवता
गणाः सर्वे सकलमात्रत्वाद्वेरे च वेरमात्रके शिवस्योभयरूपत्वाल्लिंगे वेरे च पूज्यते न
चैव शिवेनोक्तं लिंगे वेरे च मे तत्त्वे पूजनं लिंगमुत्तमं तस्माल्लिंगं प्रपूज्यं वै [illegible]पि
मुमुक्षुभिः देवप्रतिमा तदुक्तममरकोशटीकायां कुत्सितं वेरं शरीरं यस्यासौ कुबेर इ
ति शिवमूर्त्यपेक्षया लिंगपूजायां विशेषो महाभारते द्रोणपर्वणि व्यासेनोक्तो अश्वत्था
मानं प्रति देवदेवस्त्वमेवात्मा यजेयो विष्णुरव्ययः सर्वरूपभयं ज्ञात्वा लिंगेर्चयति तत्प्र
भुमिति तत्रैव कृष्णार्जुनगौरवकथने जन्मकर्मतपोयोगास्तयोस्तव च पुष्कलाः
आभ्यां लिंगेर्चितो देवस्त्वया चार्चायां युगे युगे श्रीकालोत्तरे स्थिरलिंगे सदा कार्यसिद्धिका

दुर्गा
२२

मे: अपन्नतः भुक्तिमुक्तिप्रदं पुंसां चरलिंगे शिवार्चनं सर्वत्र संस्थितः पूज्यः सर्वाधारेषु सर्वदा
तथापि लिंगे भगवान् पूजां गृह्णाति धूर्जटिः अप्यपूर्णा कृता पूजा मंत्रद्रव्यक्रियादिभिः
तथापि लिंगे संपूर्णा पूजा भवति षण्मुख शिवरहस्ये प्रतिमायां प्रयत्नेन कृतया सांगपू
जया यत्फलं तत्फलं प्राप्यमंगया लिंगपूजया प्रतिमायां यथाशास्त्रं सांगं शंकरपूजनं
कर्तुं न शक्यते यस्माल्लिंगं पूज्यं प्रयत्नतः स्कांदे योर्चायामर्चयेद्भक्त्या पूर्णं वर्षशतं नरः लि
गमेकदिनं पूज्यं क्रमेण न संशयः लिंगर्चितिय यादेवि पद्भिर्व्याप्तिपार्वति नतेषां प्रति
मायां युगकोटिशतैरपि लिंगपुराणे शिवलिंगे सदा कार्या शिवपूजा मनीषिभिः लिंगे
ष्वंगापि सांगेव शिवपूजायते द्विजो लिंगरूपं समासाद्य मूर्तेर्गिरिजापतिः बेराच्छ्रेय
तमं लिंगं मम पार्वति सर्वदा स्कांदेपि शंभोर्लिंगं समभ्यर्च्य भक्त्यार्थं च जगत्त्रयं प्राप्नोत्यक्ष
यमानस्य घोनात्र कार्या विचारणा समर्च्य शांभवं लिंगमपि जन्मशतार्जितं पापपुंजं क्षण
त्यैव प्रमानत्र तत्राज्यवम् किं किं न संभवेत् शिवलिंगसमर्चनात् त्रैलोक्यैश्वर्यसंप
त्तिर्मया प्राप्ता तदक्षणो वायुपुराणे अयमेव परो धर्मस्त्विदमेव परं तपः इदमेव परं ज्ञा

म

9

नंशिवलिंगंयदर्च्यते येलिंगंसकृदप्यत्र पूजितंपार्वतीपते: कुतोजन्मभयंतेषांसंसारेदुःखसाग
रे सर्वपतिस्मृत्यरवे येलिंगंशरणंगतः तेतपापानिबाध्यंतेमहांत्यपिदिवाकर नलिंगाराधना
त्पुण्यंपत्रिषुलोकेषुपावनं कालिकापुराणे लिंगेचिंते च्चितंसर्वंजगत्स्थावरजंगमं संसारार्णव
मग्नानांनान्यत्तारणसाधनं अज्ञानतिमिरांधानांविषयासक्तचेतसां प्लवोनान्योस्तिजग
तिलिंगाराधनमंतरा सौरसंहितायां रुद्रलिंगार्चनंभक्त्याकुरुतेवेदवत्मना सर्वपातक
युक्तोपिपूयतेमानवाचिरात् पाद्मे महेश्वरकृतंसर्वंत्रैलोक्यंसचराचरं तेकृतं ह्याभिविष्णं
तियेनभक्तामहेश्वरे स्कांदे जठरेतीर्थतंत्र लाधमतन्मजनार्दनः हृदयेचैवगायत्रीसर्वे
देवास्तथागके लीयंतेमूर्ध्निवेदाः सषडंगपदक्रमाः तस्मात्सृजयतेलिंगं चिह्नायत्रतिमां
नरः भविष्ये यस्तुपूजयतेलिंगेदेवादिमांजगद्गुरुं तस्यप्रीतः प्रदास्यामि ब्रह्मलोकानंत
क्रमात् शिवनारदसंवादे लिंगमध्येमहादेवःसाक्षाद्देवव्यवस्थितः अनुग्रहायलोकानांत
स्माल्लिंगंप्रपूजयेत् कुरुक्षेत्रेनिवसतांयत्फलंनैमिषेव्रजे प्रयागेचैत्रमासेचगंगासागर
संगमे पुष्करेभास्करेतीर्थेगोकर्णेमगणेश्वरे तत्फलंदिवसेनैवभक्त्यालिंगार्चनाद्भवेत्
नास्तिलिंगार्चनात्पुण्यमधिकंभुवनत्रये लिंगेर्चितेखिलंविश्वमर्चितंस्यान्नसंशयः॥

10

थिव्यां यानि तीर्थानि पुण्यान्यायतनानि च ॥ शिवलिंगे वसंत्येव तानि सर्वाणि नारद ॥ तस्माल्लिंगं स
दा पूज्यं भक्तिभावेन नित्यशः ॥ यः स्नातः सर्वतीर्थेषु सर्वयज्ञेषु दीक्षितः ॥ यस्तु लिंगार्चनं कुर्याद्भक्ति
भावेन नारद ॥ शिवार्चनरतो नित्यं महापातकसंभवैः ॥ दोषैरन्यैर्न लिप्येत पद्मपत्रमिवांभसा ॥ लि
गार्चने भवेच्छुद्धिस्तेषामेवात्र भास्कर ॥ येषां पुनर्भवच्छेदं चिकीर्षति महेश्वरः ॥ न लिंगाराधनात्पु
ण्यं त्रिषु लोकेषु चापरं ॥ सर्वतीर्थाभिषेकः स्याल्लिंगस्नानावसेवनात् ॥ तस्माल्लिंगं त्वमप्येकं सम
र्चय महेशितुः ॥ संप्राप्स्य परमानंदमीमहात्तेजो भुंक्ष्व भवती ॥ विष्णुं प्रति शिववाक्यं सौरपुराणे ॥ लि
गे मां पूजयन्हरो लिंगरूपधरो ह्यहं ॥ अतः कुरुत संदेहः सर्वे चान्येपि लोकस्य ॥ लिंगाराधनतः शिव
मंत्राभिनानाद्याम्यहं ॥ लिंगार्चनरतानां च नास्ति संसारजं भयं ॥ नंदिकेश्वरं प्रति ब्रह्मणो वाक्यं
नास्ति लिंगार्चनात्पुण्यं योस्मिन्भुवनत्रये ॥ ज्ञात्वा त्वमेवं देवर्षे लिंगार्चनरतो भव ॥ वासिष्ठे लिं
गे ॥ जन्मांतरसहस्रेषु यज्ञदानादिभिर्द्विजाः ॥ नृणां क्षीणपापानां भक्तिर्लिंगार्चने भवेत् ॥ यज्ञा
स्तपांसि दानानि तीर्थसेवा जपोत्सवं ॥ सर्वं लिंगार्चनस्यैतत्फलायनं भवेद्द्विजाः ॥ सर्वेषामेव ध
र्माणां लिंगाराधनं वरं ॥ कीर्तितं विप्रा वो यत्र लिंगं चाक्षजं तिये सेवंतस्मरणं यं वापि तेन भ
वत्येवं महाभुजः ॥ कूर्मपुराणे ॥ न च लिंगार्चनात्पुण्यं लोकेस्मिन्भीतिनाशनं ॥ तस्माल्लिंगे तिलायैषां

लिं०चं० २४

लोकानां सृजये च्छिवं यः शिवं पूजयेन्नित्यं लिंगे भक्त्या समन्वितः ॥ अद्भुतध्यानरकंघो रशिवं साक्षात्दवाप्नुया 12
त् ॥ शानानि यज्ञाश्च मतानि पांसि सत्यानि तीर्थानि व्रतानि दानं सर्वं न तुल्यं भवतीश्वरस्य लिंगस्य नि
त्यार्चनयेति विद्धि शिवरहस्ये विना लिंगार्चनं यस्य कालो गच्छति नित्यशः महाहानिर्भवेत्तस्य दु
ष्टैतस्य दुरात्मनः एकतः सर्वदानानि व्रतानि विविधानि च तीर्थानि नियमा यज्ञा लिंगार्चा चैकतः नि
नः स्मृता कलौ लिंगार्चनं श्रेष्ठं यथा लोके प्रदृश्यते तथा नास्ति नास्ति शास्त्राणामेव नि
र्णयः न लिंगाराधनादन्यत् संवेदचतुर्ष्वपि विद्यते सर्वशास्त्राणामेष विनिश्चयः सर्वमन्य २७
त्परित्यज्य कर्मजालं विचक्षणः भक्त्या परमया विद्वान् लिंगमेकं समाश्रयेत् काशीखंडे एक
स्मिन्नपि भवे लिंगे विधिना सम्यगर्चिते नायेत्तरोऽपराधानान्नाशनं मोक्षदं चयत् इति ननु व्रतिय
पानां भूयं तपानन्तपोव्रतैः यथा नृपे ... लिंगे विधिनाभ्यर्चिते सति लिंगार्चनविधानज्ञो
लिंगार्चनरतः सदा ... एव स विज्ञेयः साक्षाद्रुद्रोपि मानवः नगोत्रानप्रदानेन सुवर्णरा
नदानतः यत्फलं लभ्यते पुंभिस्तत्स्यात् लिंगपूजनात् सौरपुराणे धर्मार्थकाममोक्षाणां
लिंगार्चा हेतुरुच्यते उपसर्गाः शमं यान्ति नश्यन्ते विघ्नपल्लवाः मनः प्रसन्नतां याति पूज्य
माने महेश्वरे पूजिते सर्वदेवेशे सर्वदेवनमस्कृते पूजिताः सर्वदेवाः स्युर्यतोसौ सर्वगो वि दुर्गा

मः लिंगार्चनरतो नित्यं महापातकसंभवैः दोषैर्न लिप्यते विद्वान्पद्मपत्रमिवांभसा किमत्र
शास्त्रैर्माल्लाभः संदेहे परोपादिरूपते व्यापारान्तरकालो स्यपत्क्वा पूजयध्वं महेश्वरं किं वेदैः
किंनु वा शास्त्रैः किं वा तीर्थादिसेवया शिवः संपूज्यतां नित्यमुपदेशोयमुत्तमः सत्यं वच्मि
हितं वच्मि सारं वच्मि पुनः पुनः असारे दग्धसंसारे सारं यच्छिवपूजनं तदस्य दग्धसंसा
रस्य पिरत्यन्तदुर्भिदः परं निर्मूलनविच्छेदि क्रियतां तद्रवार्चनं ये वामदेवं हित्यजंति नित्यं
सक्तशीलाः किन्नु लिंगमूर्तिं ते घ्नन्ति पौषाहिभवं तिमयो भवांबुराशिं विषमं तरंति ते
तेरिंसं विविधैर्यज्ञैर्दैव विपिनमानवाः तर्पिताः स्युर्जगज्जये शिवो भगवान्भवः कर्मभ
मो हि मानुष्यं जन्मनां नियुतैरपि स्वर्गापवर्गफलदं कदाचित्प्राप्यते नरैः तदीदृक्कुडलीमंप्रा
प्यनो चेयन्तीह ये शिवं तेषां हि मूढमूर्खाणां विवेकः कुत्र तिष्ठति अयमेव परो धर्मः श्रीए
मेन त्यरं जपः इदमेवाखिलज्ञानपूजनं यन्महेशितुः तस्मात्सर्वप्रयत्नेन पूज्यः स
दा शिवः पन्नपुरा ये लिंगपूजैकरक्ता महात्मनः नरा निशं बहवो मोक्षमापन्नाः शिव
लिंगस्य पूजया देवैर्नरैश्च गंधर्वैर्मुनिभिश्च महात्मभिः अप्रमादेन कर्त्तव्या लिंगपूजैव स
र्वथा शिवस्य संनिधिर्लिंगे सर्वकालेषु सर्वथा तिष्ठत्यतो लिंगपूजा कर्त्तव्यास तनं बुधैः

13

लिं०वं०
२५

वेदोक्तलिंगपूजैव कर्त्तव्या सततं बुधैः वेदमार्गरतैः श्रद्धैर्मोक्षरूपफलार्थिभिः सर्वे पितार्यदनित्वंस
लमं लिंगपूजनं त्यक्त्वा नराजनाः सर्वे नरके निपतन्त्य हो लिंगपूजनमात्रेण वहवो भवनं यःपु
रा ययुः कैलासनिलयं भयत्नेनैव दुर्लभं लिंगपूजापरश्चौवानरीरूपयमकिंकराः दूरादेवप
लायन्ते ससंभ्रमो यमभृत्यास्तत्र न लिंगपूजनाद्न्यान्निःश्रेयसे कश्चन सत्यमेतत्सत्यमेतत्स
त्यमेव न संशयः लिंगार्चनस्य माहात्म्यं मम मेये निगमेष्वपि नज्ञातमब्रह्मा सम्यक् कृतमेव वि
ष्णुसुरैरपि कूर्मपुराणे लिंगरूपवतं ना सि लिंगं मोक्षप्रदं मतं तस्माल्लिंगेर्चयेद्दीप्तं
सर्वकामप्रदं विभुं अन्यत्र मत्स्यानमस्य शिवलिंगं शिवात्मकं पूजनीयं प्रयत्नेन त्यक्त्वा
न्याराधनं यतः शिवं अर्धयोत्य यत्नेन सर्वेपि शिवपूजया अतो नानाविधोपायैः कर्त्तव्यं लि
गपूजनं सर्वज्ञः श्रीमहादेवः स सर्वव्यापकोपि सन् स्वभक्तानुग्रहार्थाय लिंगाकारेण
तिष्ठति संसारवनकूलानि लिंगार्चनदवाग्निना सद्यो भवंति दग्धानि प्रवलान्यपि सत्वरं प्र
रूढमूलं संवर्धं महासंसारपादपं लिंगार्चनकुठारेण छित्वा यांति परं शिवं पुरा संसा
रशंकापर्वतलवो तु मुनीश्वराः लिंगस्याराधनं कृत्वा मुक्ताः संसारबंधनात् विना लिं
गार्चनं कश्चन संसारं न वितरति अतः संसारार्णवं तर्तुं कुरु श्रीशिवपूजनं ब्रह्मवैवर्ते
द्वितीयविभागे उपमन्यु ह निःश्वेतो न दिवा लपद्धानतनाः लिंगाराधनतोन्योपि ॥

15

दुर्गा
२५

किंमुक्तिंसमागताः शिवरहस्ये गर्भधारणजः क्लेशास्तस्मात्सकलःस्मृतः यज्जन्मत्रिवर्ग
नः पुत्रोलिंगार्चनरतोभवेत् लिंगस्यार्चनमेवैकं कलौ संसारतःस्मृताः नेदव घोरसंसार
महासंगरतारकं संसारानलेतप्तानां शिवलिंगार्चनामृतं संसारेनापपापंचसद्योद्धरी
करोति हि शिवलिंगं समभ्यर्च्य पशुपतिनिर्वृतः सएवसर्वभाग्यानामालयोभवे
त्रिभुवे शिवेकिंकृतनोकेन नित्यंयोलिंगपूजकः समसानृभियनमः सत्यंसत्यंपुनःस
त्याय: कलौतुमानवजन्मभवस्यत्यंतदुर्लभम् तत्रचेन्मानवंजन्मकृत्वालिंगपूज
नं मानवेष्वपिचेज्जन्म ब्राह्मण्यं वा ब्राह्मणस्यापि नदानंवरंपकर्त्तेव्वत्शिवलिंगस्य पू
जनं सनत्कुमारसंहितायां वर्णिनांपरमोधर्मः शिवलिंगार्चनंपरं नतस्मादपरो
धर्मोवर्णिनांपरमोनृप छित्वानान्तविशेषेण शिवलिंगार्चनंपरं यत्फलंत्राप्यते राज
न् शिवलिंगस्यपूजया नतत्फलंनैवसंप्राप्तमश्वमेधादिभिरपि लिंगार्चनेनयत्प्राप्यत
स्त्राप्यतेनान्यधर्मेण सत्यमेतन्नसत्यमेतदितिजावालिवादिनः लिंगार्चनप्रभावस्तु
वेदेषुबहुधास्मृतः वेदैरपिनविज्ञातस्तस्यभावोनराधिप ।। धर्माःसंतिसहस्रशोऽपि
निगमेष्वक्तास्तपांतेष्वयम् धर्मः श्रेष्ठ इतिश्रुतौबहुविधैर्वेदांतवाक्यैरपि लिंगारा
धनलक्षणं हरणमपित्याज्योनसर्वात्मना लिंगाराधनमंबिकापिकृतनेसंवीक्ष्यवासापि

लिं०चं०
२६

स्मा इन्द्रनीलमयं लिङ्गं विष्णुः पूजयते सदा इत्यादिवचनैर्विशेषोऽपि लिङ्गाराधनं नियमेनैव श्रूयते किं
भूतान्येषां जीवानां लिङ्गपदार्थमाह कालेनामरे लीयन्ते यत्र भूतानि निर्गच्छन्ते यतः पुनः तेन
लिङ्गं परं व्योम निष्कलः परमः शिवः लिङ्ग्यते चिन्त्यते येन भावेन भगवाञ्छिवः योगिभिस्तद्द्वि
धा लिङ्गं व्यक्ताव्यक्तोभयात्मकं व्यक्तं सकलं ज्ञेयमव्यक्तं निष्कलं मतं ज्ञानज्योतिर्मयं लिं
गं व्यक्ताव्यक्तमिदं स्मृतं तथा रत्नरामेश्वरअक्षेश्वरखासेश्वरविल्वकेश्वररवसिद्धेश्वर
ग्रगज्ञोश्वरेत्यादीनि लिङ्गानि दधिध्यानेष्वीश्वरैर्मुनिभिः स्थापितानि स्वर्चितानि च तत्तत्रा
मध्वंशादृश्यन्ते न हि यथा पुराणाख्यानानि च ततो श्रूयते ततो लिङ्गाराधनमेव श्रुतिम
पेक्षया सर्वार्थसाधकं तथेति सिद्धम् लिङ्गाभावे तु प्रतिमायां स्थापने मम
ति लिङ्गान्युक्तानि शैवागमे पद्मरागकाश्मीरपुष्परागेन्द्रनीलगोमेदविद्रुममौक्तिक
राजतसौवर्णहीरकपारदवाणजशिवनामपार्थिवमन्तरोत्तरमुत्तमाधमानि वर्णभेदे
न लिङ्गभेदमाह विद्येश्वरसंहितायां रसलिङ्गं ब्राह्मणानां सर्वाभीष्टप्रदं भवेत् वाण
लिङ्गं क्षत्रियाणां महाराज्यप्रदं शुभं स्वर्णलिङ्गं तु वैश्यानां महाधनपतित्वदं शिलालिङ्गं तु
शूद्राणां महाशुद्धिकरं शुभम् स्त्रियो भावेऽप्यदीक्षितपूजायां निषिध्यते स्त्रीणां तु पा
र्थिवलिङ्गं सभर्तृकाणां विशेषतः विधवानां निवृत्तानां रसलिङ्गं विशिष्यते विधवानां व्रत

16

दुर्गा
२६

ज्ञानं स्फाटिकं परिकीर्तितं बाणलिंगं तदारभ्यैतत्संस्थितायां नर्मदाजलमध्यस्थं वा
णलिंगमिति स्थितं बाणासुरार्चितं लिंगं बाणलिंगमुच्यते तत्रापि त्रिपंचवारं यस्यैव
तुलासाम्यं न जायते तद्बाणं समाख्यातं शेषं पाषाणसंमतं नद्यां वा प्रक्षिपेद्धू योपल
तदुपलभ्यते बाणलिंगं तदा विद्धि सर्वलिंगोत्तमोत्तमं स्फाटिकं त्रिविधं प्रोक्तं सूर्यचंद्रप्र
नलात्मकं श्वेतं रक्तं च पीतं च क्रमात्प्रोक्तं द्विजातिषु इत्थं लिंगभेदव्यवस्था युगोत रविष
या कृते मणिमयं लिंगं त्रेतायां हेमसंभवं द्वापरे पारदं श्रेष्ठं पार्थिवं तु कलौ युगे सर्वेव
र्णाश्रमाणां तु कलौ पार्थिवमेव हि । अतएव कारणात्कलौ पार्थिवलिंगस्यैव सर्वसाधारण्येन लै
ङ्गे चोक्तत्वात् तदुक्तं वायुपुराणे कलौ हि पार्थिवं लिंगं द्विजसिद्धिकरं स्मृतं पार्थिवेन तु ।
लिंगेन वरुणः सिद्धिमागताः देवासुरमनुष्याश्च यक्षगंधर्वराक्षसाः । अष्टमूर्तिषु सर्वासु मूर्ति
र्वै पार्थिवी परा तस्मात्तु पार्थिवं लिंगं सर्वेभ्यः श्रेष्ठमुच्यते लैंगे रौद्रे लिंगमहाविज्ञमेमकाग्र
कं च पार्थिवं चारु चित्रं समभ्यर्च्य तत्त्ववान्परमं पदं ब्रह्मा सर्वजगत्कर्ता मृल्लिंगे शिवमर्च
नात् भारती मात्र वा नाग्रुत तस्मात्तु ज्यमहीमयं मृण्मयं लिंगमभ्यर्च्य मस्तृतः शाकरुन्यापि
लब्धवंतः श्रियं पूर्णां तस्मात् यः संक्रियात्प्रपूजा पर्वमि वनिक्षमदेहिनः कदाचिदपि वा विप्र

लिं॰ चं॰
२७

सफलं तस्य जीवितं एककालं द्विकालं वा त्रिकालं मथवा नरः लिंगं महीमयं पूज्य शिवसायुज्यमाप्नुया
त् आदित्यपुराणे लिंगानामपि सर्वेषां पार्थिवं लिंगमुत्तमं तस्य संपूजनादेव सर्वान्कामानवा
प्नुयात् शिवरहस्ये शिवलिंगसहस्राणां पूजयायत्फलं भवेत् ततः शतगुणं पुण्यं धातुलिं
गस्य पूजने धातुलिंगसहस्राणां पूजया यत्फलं भवेत् ततः शतगुणं पुण्यं बाणलिंगस्य पू
जने अनंतबाणलिंगानां पूजया यत्फलं भवेत् ततोनंतगुणं पुण्यं रसलिंगस्य पूजने ततः
शतगुणं पुण्यं मृत्तिकालिंगपूजने तस्मात्सर्वप्रयत्नेन लिंगं पूज्यं महीमयं अदृष्ट्वा पार्थि
वं लिंगं योन्यदेवं प्रपूजयेत् वृथा भवति सा पूजा स्नानदानादिकं वृथा अतः सर्वप्रयत्नेन
कर्त्तव्यं लिंगमुत्तमं पार्थिवं हि नृभिर्नित्यं कार्यं मुक्तिप्रदं ततः अर्चा पार्थिवलिंगस्य कोटि
यज्ञफलप्रदा भुक्तिमुक्तिप्रदा नित्यं ततः कामार्थिनां नृणां शिवरहस्ये कुबेरप्रति हिमालय
वाक्यं नित्यं पार्थिवलिंगानि पूजयस्व नरेश्वर यस्तु पार्थिवलिंगानि पूजयिष्यति सादरं
समस्तभाग्यसंयुक्तः कालं भवति राजराजपदं यस्यास्यैश्वर्यमोक्षदं श्रूयते तेन यत्नेन सादरं पू
जनीयं विधानेन पार्थिवं लिंगमुत्तमं राजन्पार्थिवलिंगस्य पूजनादेव सर्वथा भुक्तिःकांता
समायाति स्वयमेवानियन्त्रितः मृण्मयं लिंगमभ्यर्च्य सर्वपापैः प्रमुच्यते अतः ह्रौ वो भवद्भी
स्यापार्थिवलिंगमर्चय तत्पूजया तेवेष्टार्थाः सिद्ध्यंत्येव न संशयः कुरुष्व पार्थिवलिंगं सर्वे

दुर्गा
२७

करं कस्तूरीसंभवं सुगंधकरं गोरोचनसंभवं रूपकरं यक्षकर्दममयं प्रीतिकरं गोमयसंभवं स
र्वरोगहरं भस्मोद्भवं मोक्षकरं हरिद्राप्रीतिकरं नवनीतजं कीर्त्तिकरं दधिजं लक्ष्मीकरं दुग्ध
जं सुखकरं शर्करामयं पुत्रकरं लवणसंभवं सर्वलोकवशकरं आढकीपिष्टजं रतिसौ
ख्यकरं तुषोत्पन्नं शत्रुमारणकरं तण्डुलजं प्रीतिकरं यवपिष्टजं वंशकरं तण्डुलपिष्टजं वस्त्र
करं धान्यजं धान्यकरं फलोद्भवं फलप्रदं धात्रीफलोद्भवं मोक्षकरं दूर्वाङ्कुरसंभवं अ
पमृत्युहरं इक्षुरसोद्भवं शत्रूच्चाटनकरं कौंकुमं कांतिकरं श्वेतागरुसंभवं महावृद्धिकरं
कृष्णागरुसंभवं धारणाप्रदं गोधूमपिष्टजं गोधनकरं मुद्गपिष्टजं भक्तिकरं माषपिष्टजं नि
त्यमिष्टान्नप्रदं चणकपिष्टजं वृद्धिकरं प्रियंगुपिष्टजं यमलोकनिवारकं नीवारपिष्टजं स
र्वारिष्टनिवारणं श्वेततिलसंभवं श्वेतद्वीपवासप्रदं कृष्णतिलसंभवं स्त्रीणां कामप्रदं र
नेषां लिंगानां संख्यासापेक्षत्वात् वैकल्पिकसंख्यानां लिंगापेक्षत्वात् कामनैकोऽसमुच्चयः को
र्यः इति कामनाभेदेन लिंगभेदः अथ ऋतुभेदेन लिंगभेदः वासिष्ठलैंगे ग्रीष्मे मल्लि
कापुष्पसंभवलिंगपूजनात् कृषिवृद्धिर्भवेत् वर्षासु कनकपुष्पसंभवं शारदि नीलोत्पल
मयं हेमंते जातिकुसुमे लिंगं कृत्वा पूजयेत् शिशिरे करवीरपुष्पसंभवं वसंते धत्तूर

(७)

लिं०वं
२०

पुष्पसंभवं अथपुष्पभेदेनकालविशेषमाह तत्रैव वत्सरंभूतमयंलिंगं बृहतीकुसुमैर्नवैः संपूज्यक
पिलाज्येननैवेद्यंदेयमादरात् पुष्पाणिचप्रदेयानिनित्यंसंक्रांतित्रयं सावधः पूजयेद्भक्त्यासक
यंकलिकोभवेत् नीलोत्पलैः समभ्यर्च्य मृण्मयंलिंगमुत्तमं महानिधिपतिर्भूत्वामुक्तोभव
तिबंधनात् जपापुष्पैः समभ्यर्च्यनिशिलिंगंचपार्थिवं महाव्याधिविनिर्मुक्तोदीर्घायुर्जायते
नरः एकविंशतिलिंगानिपार्थिवानिप्रयत्नतः नित्यंलक्तजपापुष्पैर्मासमेकंप्रपूजयेत् से
नगोघृतदीपाश्चदेयाः शतचतुष्टयं सघृतदीरनैवेद्यंदीरान्नंचप्रकल्पयेत् भोजनीया
मितंविप्राः स्वाद्वन्नैः सुरसायनैः सुवर्णदक्षिणादेयायथाशक्त्यालकंसुत एवंयःपार्थिवे।
लिंगेपूजांकृत्वाप्रयत्नतः समहारोगकोटिभ्योमुक्तोभवतिसर्वथा योर्चयेन्मृण्मयंलिंगं
नित्यंदूर्वासहस्रतः सर्वेविघ्नाःसंपन्नोगृहंतिष्ठन्भविष्यति ज्ञातगोमयलिंगानिनित्यंत्री
णिप्रपूजयेत् बृहतीबिल्वयोः पत्रैर्नैवेद्यंगुडसंभवंच रावंमासत्रयंकृत्वाचतुल्पलंमतंधनं
एकादशैवलिंगानि गोमयोत्थानियोर्चयेत् ज्ञानमेधान्वयोः सायंनिशीथेप्रतिवासरं
तंसर्वाः संपदोपायात् षण्मासानेवमाचरेत् योयजेत्पिचुमंदोत्थैः पत्रैर्गोमयसंभवं षा
ण्मासमेकलिंगंतुनैवेद्यंगुडसंभवं कुंकुमकेशरध्यायेत्सपराजयतेरिपून् नवदूर्वोप

दुर्गा
२०

ह्रत्वा केषुचिद्विधिफलत्वाकुल्यस्मरणात् शिवलिंगार्चनं काम्यमेव न नित्यमिति चेन्न यावज्जीवमद
नित्यशैवैर्मि स्पष्टावगमात् स्कांदे किं वेदैः किं न तैः शास्त्रैः किं तपोभिरध्वरैः शिवः संपूज्यतां नि
त्यमुपदेशोयमुत्तमः लैंगे व्यापारान्तःकल्तां स्यक्त्वा पूजयेच्च सदाशिवं शिवधर्मे भक्त्यैवैकम
नाभूत्वा यावज्जीवं प्रतिज्ञया अर्चयेत्तं महादेवमापन्नोपि सदा बुधः तथावीप्साश्रवणात् पत्र
पुष्पादिभिर्भक्त्या चिरं वेदोक्तवर्त्मना लिंगे दिने दिने देवं पूजयेदादरेणतु लिंगपूजायामक
रणेप्रत्यवायश्रवणात् तथाहि शिवरहस्ये शिवलिंगमनभ्यर्च्य योभुंक्ते मोहसंगतः स याति
नरकं घोरं यावच्चंद्रतारकं लिंगार्चनविहीनस्य समस्ता निष्फलाः क्रियाः ततः सर्वार्थसिद्ध्य
र्थं लिंगपूजा विधीयते नित्यकर्म समस्तार्थं नित्यमेव श्रुतं श्रुतौ तस्माल्लिंगार्चनं कार्यं यत्नेन प्र
त्यहं द्विजैः शिवलिंगार्चनं कार्यं त्यक्त्वाकार्यमशेषतः यदि त्यजति मोहेन प्रत्यवैति न संशयः
सनत्कुमारसंहितायां अनभ्यर्च्य महादेवं यो भ्राति फलमंबु वा स प्राप्नोति कृजन्म दु
चांडालयोनिषु पाते येन पूजयते लिंगं कुलादीनां प्रकाशकं शास्त्रवित्सर्ववेत्तापि च
त्रैवेदी पशुरेव सः लिंगपूजायामकरणे प्रत्यवाय इति पादिकामाख्यायिकामाह शिवरहस्ये

आर्यावर्त्ते पुष्करक्षेत्रे ब्राह्मणो वेदपारगः सर्वसौभाग्यसंपन्नः सर्वशास्त्रविशारदः कलत्रपुत्रपौत्रादिसौ
ख्यवृद्धिकरः सदा नित्यं शिवार्चनरतः शान्तः सर्वसम्मतः कदाचित्क्रोधितः आत्मा विस्मृत्य शिव
पूजनम् चकार मोऽज्ञानमत्तः अपो वै वान्नवदन्ती नत्तः सदैवयोगेन पंचत्वमगमद्द्विजः ततोऽय
मभटैर्नीतः भल्लैः संताडितो भृशं यमाग्रे सन्निवेशितः एवं पृष्टः सन्तोऽयं नकुः ततो वाचय
मः नीत्यानन्दा कोऽयं भिन्निस्फुट यमदूतान्प्रति यमार्थं ब्राह्मणः पूर्वं विहाय शिवपूजनं
उवासैकदिनमत्तः ताकरस्मरणं विनो अनेन भक्तकमन्नं च आत्तेन नच्छाधित्ते नच शिवा
यनार्पितं दिव्यमन्नं स्वप्रियमादर्यात् कियन्त्यर्त्तिमेतस्य नरके वसतिर्गता कीदृशे न
रके योऽस्यो वद सर्वमशेषतः यम उवाच शिवलिंगार्चनं नित्यं नित्यं त्यक्तमनेन किम् क
दाचिदथवान्यक्तमस्य न ज्ञापयन्तु वः यमदूता ऊचुः शिवलिंगार्चनं नित्यं कृत्वानेनास्मि
न्पुरा कदाचिदेकदोत्पन्नक्रोधितेन भर्त्सायम इति तद्वचनं श्रुत्वा विचार्य वै धायमः
धर्मशास्त्राविरोधेन वचः प्राह विचक्षणः पंचवत्सरपर्यन्तं नत्रशोले निरंतरं निषत्वयं त
तो भस्मीभूस्वयमेव पतिष्यति इति पूर्वं यमेनोक्तं नदानदं भवन्तथा ततोऽयन्तेन कर्तव्या
ल्लिंगपूजा निरंतरं स्नानं संध्या लिंगपूजा होमश्च पितृतर्पणं स्वाध्यायश्च तिथिद्विजैः

कर्त्तव्यं नियमेन हि नित्यत्वेनैव विधिना प्राज्ञ लिंगस्य पूजनमिति तथाच शिवपूजार्पमालस्यं यः
करिष्यति मूढधीः स विनाशयती रम्यं मंत्रं पिबति सर्वदा तथा चेशानसंहितायां यस्य नो
ऽस्ति गृहे नित्यं शिवलिंगार्चनं शिवे तद्गृहं चांडालगृहमेव न संशयः शिवलिंगं न यस्या
स्ति बिल्वपत्रादिपूजनं तद्गृहे जलमं पेयं त्वन्नपेयं सर्वथा द्विजैः येन नाभ्यर्च्यते लिंगं मोहा
द्भ्रान्त्यापि सर्वथा न संवदेद्भ्रमेणापि तेन सार्द्धं न संवसेत् शिवलिंगार्चनं यस्तु न करिष्यति
दुर्मतिः तन्मुखे शोभा न मानो काय सचेलं स्नानमाचरेत् शिवलिंगार्चने यस्तु नास्ति साधारणा
मतिः चांडालः स तु विज्ञेयः सर्वकर्मबहिष्कृतः शिवलिंगार्चनं नित्यं यस्त्यजेद् विवेकतः स
याति नरकं घोरं यावच्चन्द्रदिवाकरं अन्यच्च तुल्यं मंत्र न्म कलौ प्राप्यापि मानवः यदि नाराध
येच्छंभुं तन्मनुजन्म निरर्थकं न पेयं जलमप्यापो मामनभ्यर्च्य सर्वथा पिबेद्यदि प्रमादेन तु न
रः पापी भविष्यति लिंगपुराणेपि शिवलिंगार्चनं त्यक्त्वा भोक्ष्यति मिष्टं तियो नरः तमानीय
यमैः पिंडैः संताडयति भास्करिः येन न क्रियते देवि शिवलिंगस्य पूजनं तमानीयाति यन्त्रे
न कंटके साडयाम्यहं पापेनापि लिंगपूजाविहीये वयदि [illegible] माद्विजः तदानदन्तेनि
क्षास्यव रेच्चांद्रायणत्रयं तथा तत्रैव लिंगार्चनविहीनेषु भक्तमेते दुराम्नाभः पत्रैपेता

लिं०चं०
३२

कृमिकुंडस्थान्कृमिभक्षणानंतरयान्ति ब्रलोत्तरखंडे वर्षकोटिपरिमाणगर्भदुःखं नित्यशः पिवन्ति तत्वनम
र्हिभुंजीयान्नभगवंतंत्रिलोचनं ॐकारमादावन्ते वर्षं ध्यानेनैव कृमिपिंडगर्भस्थपतनं वर्षंमनुजो
नेनदत्तंदिवसेवीकत्तिपये: वर्षंडिंभेनानेकदिनिर्जनतरित्रोपिमेरणं नतत्रेयः श्वेतरक्तकुसुम
संगेविहरणं तथाहरुद्रजाबालोपनिषदि अहरहः शिवलिंगमनभ्यर्च्य योश्नीयात्फलम
न्नमन्यद्वा यद्यश्नीयाद्रेतोभक्षी भवेत् जापः पिवेद्यदि पिवेत्स्वयपोभवेत्प्रमादेनैकदा त्वनभ्यर्च्य
मांसमुक्त्वाभोजयित्वा वा केशान्वापयित्वा गव्यान्यपि पंचसंगृह्य तोयो वा जलेरुद्रस्याने वाजपे
त्रिवारं स्नातरुद्रियमादित्यं पपत्रयपन्नामभ्यायन्नेकैकमनेनतोरो ड्रैरेवमंत्रैभोजनं कुर्यात्तत तो
भोजयित्वा ब्राह्मणान्पूतो भवति अन्यथा पतितो याति नामभ्नुत इति तथा वाक्कवायवीयसं
हितायां असंपूज्य न भुंजीत शिवयाज्ञारणं संचरात् यदि पापेन भुंजीत स्वैरं तस्य न निष्कृतिः
प्रमादेन तु भक्ते चेत्तदुद्गीर्य प्रयत्नतः स्नात्वा द्विगुणमभ्यर्च्य देवदेवीं भयोप्यच शिवस्याय
तमभ्यस्य हुत्वा च यथुरः सरं शिवस्य मंत्रमितिशेषः पंचद्युः शक्तितो दत्त्वा सुवर्णं दंत शिवाय
च शिवभक्ताय वाक्कृत्वा मनसा पूर्णं तोभिर्भवेत् कूर्मपुराणेपि नार्चयंति च ये रुद्रं शिवं त्रि
दशावंपदितं तेषां दानं तपो यज्ञो वृथा जीवितमेव च योमोहादथवालोभादकृत्वा शिवपू

दुर्गा
३२